

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар. наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ; Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ; Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон. органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». – Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

Бондар І. В.,
доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри юстиції
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Малярчук Л. С.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри юстиції
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ РЕЧОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Цифровізація наразі є об'єктивною реальністю, а відтак, невід'ємною частиною багатьох юридичних професій. Разом з тим, використання цифрових технологій має як свої переваги (зручність, прозорість, доступність, інформативність тощо), так і підвладні певним ризикам (кібератаки, доступ до інтернету, цифрова грамотність та інші). Безпечне, ефективне та належне функціонування електронних ресурсів є запорукою захисту прав та інтересів фізичних й юридичних осіб.

Нотаріус та виконавець є суб'єктами, здійснення повноважень яких залежить від роботи з електронними реєстрами. Так, одним із обов'язків нотаріуса є використання єдиних та державних реєстрів під час вчинення нотаріальних дій. Безпосередній доступ до електронних реєстрів є необхідним для вчинення багатьох нотаріальних дій, а інформація, отримана нотаріусом з цих реєстрів, залишається у відповідній справі державної нотаріальної контори чи приватного нотаріуса. В свою чергу виконавець під час виконання рішень має право на безпосередній доступ до інформації про боржників, також конфіденційної, яка міститься в державних базах даних, реєстрах, у тому числі електронних (їхнє майно, доходи, кошти).

Державний реєстр речових прав на нерухоме майно (далі – Державний реєстр прав) забезпечує обробку, збереження та надання відомостей

про зареєстровані речові права на нерухоме майно та їх обтяження. Нотаріус та виконавець є державними реєстраторами відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяження [1]», але державний та приватний виконавець здійснюють функції реєстратора у разі накладення чи зняття арешту на нерухоме майно під час виконання рішень.

Військова агресія сусідньої держави вносить корективи у всі сфери життя нашої країни, не оминаючи цифрові технології, які піддаються постійним кібератакам. Безпрецедентною була атака на державні реєстри в грудні 2024 року яка зупинила роботу реєстрів на тривалий час. Неможливо було вчинити всі нотаріальні дії пов'язані з перевіркою чи отримання даних з цих реєстрів, обов'язковою державною реєстрацією. Зокрема, не посвідчувалися правочини пов'язані з нерухомим майном, об'єктами незавершеного будівництва, майбутніми об'єктами нерухомості та багато інших. За даними голови комісії НПУ з питань інформатизації, цифрової трансформації та запобігання кіберзлочинності Н. Козасвої було пошкоджено 25 реєстрів [3]. Через місяць простою Міністерство юстиції повідомило про відновлення роботи реєстрів, однак, допоки залишалась необхідність проведення синхронізації та актуалізації даних про обтяження державними та приватними виконавцями, нотаріусам та державним реєстраторам було обмежено доступ до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Відповідно нотаріуси не могли посвідчувати правочини, допоки реєстри не запрацюють на повну. Така ситуація звісно вплинула не лише на роботу нотаріусів та виконавців, але й багатьох державних та недержавних систем, які використовують дані реєстри.

У такому становищі наша держава опиняється не вперше, у перші дні війни у 2022 році було призупинено роботу багатьох електронних реєстрів, в тому числі Державного реєстру речових прав, з метою недопущення незаконних дій зі сторони агресора. Відновлення роботи реєстрів відбувалося поступово та з певними обмеженнями. Лише більш ніж через два місяці можливість здійснювати реєстраційні дії було надано нотаріусам, включеним до переліку, які в умовах воєнного стану отримали право вчиняти нотаріальні та реєстраційні дії щодо нерухомого майна. Такі обмеження було запроваджено задля збереження достовірності відомостей, що розміщені в електронних реєстрах.

В умовах воєнного стану великі ризики втратити як майно, так і документи, що підтверджують право власності або користування. Віднов-

лення документів, виданих до 2013 року та не відображених у Державному реєстрі прав є доволі складним. В свою чергу, проведена державна реєстрація в Державному реєстрі прав є офіційним визнанням і підтвердженням державою фактів набуття, зміни або припинення речових прав на нерухоме майно чи обтяжень таких прав. Тому закон передбачає можливість суб'єктам відповідних речових прав чи обтяжень речових прав на добровільній основі звернутися за проведенням державної реєстрації таких прав у реєстрі і таким чином підвищити ступінь захищеності своїх прав. Реєстрація речових прав в електронному реєстрі є запорукою підтвердження чи відновлення своїх прав у випадках знищення паперових документів. В Державному реєстрі речових прав містяться відомості не лише про зареєстровані речові права та їх обтяження, але й відомості та електронні копії документів на підставі яких проведено реєстраційні дії, що були подані у паперовій або електронній формі.

Запис про державну реєстрацію прав здійснюється лише на підставах та у порядку встановленому законом, однак не має правовстановлюючого характеру. Державна реєстрація прав не є безспірним підтвердженням закріплення прав за певним суб'єктом. Відповідно до ч.2 ст. 12 Закону відомості, що містяться у Державному реєстрі прав мають відповідати відомостям, що містяться в документах, на підставі яких проведені реєстраційні дії. У випадку невідповідності, пріоритет мають відомості, що містяться в документах, на підставі яких проведені реєстраційні дії. Державна реєстрація прав не є підставою набуття права власності, а є лише засвідченням державою вже набутого особою права власності, що унеможливує ототожнення факту набуття права власності з фактом його державної реєстрації [4].

Окрім ризиків, що пов'язані з військовими діями, актуальними залишаються так звані «старі» проблеми, пов'язані з запровадженням і роботою реєстру. Державний реєстр речових прав на нерухоме майно запроваджено з 01 січня 2013 року. Архівними складовими цього реєстру є Реєстр прав власності на нерухоме майно, Єдиний реєстр заборон відчуження об'єктів нерухомого майна, Державний реєстр іпотек. Національне законодавство не встановлює обов'язок переносити речові права, що зафіксовані на паперових носіях та зберігаються у БТІ до Державного реєстру прав, відповідно перенесення таких даних здійснюється виключно у разі звернення особи за реєстрацією, наприклад, права власності. Таким чином, наповнення Державного реєстру прав здійснюється поступово, однак така ситуація спричиняє немало проблем. Зокрема

йдеться про дублювання відомостей, наявність суперечливої інформації щодо суб'єктів права власності на один і той же об'єкт нерухомості, оскільки тривалий час нотаріуси здійснюючи реєстрацію переходу права власності не мали права погашати старі записи [2].

Відкритість та доступність відомостей Державного реєстру прав є засадами здійснення державної реєстрації. Відкритий доступ сприяє прозорості та поінформованості як щодо зареєстрованих прав так і обтяжень. А відтак доволі спірними є напрями запровадження обмеженого доступу до публічних електронних реєстрів, зокрема привернув багато уваги громадськості та зазнав критики Законопроект № 11533 [5], що передбачає встановлення обмежень щодо надання відомостей публічних електронних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції України, та деяких інших публічних електронних реєстрів. Безперечно в умовах війни держава має дбати про збереження відомостей щодо об'єктів, пов'язаних з національною безпекою та оборонною сферою, але при цьому необхідно тримати баланс між безпекою та відкритістю.

Таким чином електронні реєстри – це невід'ємний інструмент в роботі нотаріуса та виконавця. Інтегрування цифрових технологій у роботу юридичних професій сприяє оперативності й оптимізації робочого процесу, оскільки спрощує та прискорює процес, інформативності та прозорості через встановлений чіткий алгоритм дій, містить чимало переваг для громадян, наприклад, отримання інформаційної довідки та перевірка вірності реєстрації дозволить пересвідчитись у відсутності дублювання записів чи інших невідповідностей. Однак, втрата інформації, дезінформація, витоки даних, використання особистих даних – залишаються основними ризиками цифровізації. Окрім безпеки, необхідно зважати на пряму залежність від забезпечення електрикою та інтернету, на можливі збої у роботі програмного забезпечення, серверів тощо, що унеможливує роботу з реєстрами як короткостроково чи протягом тривалого часу (кілька місяців), що безперечно впливає на реалізацію прав громадян.

Список використаних джерел:

1. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяження: Закону України від 01.07.2004 № 1952-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1952-15> (дата звернення – 02.04.2025).
2. Ольга Онішук. Непогашені записи у «старому» реєстрі нерухомості: чому це може стати проблемою для колишніх власників або перешкодою

на шляху отримання компенсації за воєнні руйнації. 12.03.2025. URL: https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=4028645150680648&id=100006056078422&mibextid=wwXlfr&rdid=pEQnHVrK2EbEvvBx (дата звернення – 02.04.2025).

3. Отримали інформацію про всіх українців? До чого призвела кібератака росіян. BBC new Україна. 20 грудня 2024. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cx26dypg4kgo> (дата звернення – 02.04.2025).

4. Постанова Верховного Суду від 24.01.2020 у справі №910/10987/18 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87559633> (дата звернення – 02.04.2025).

5. Проект Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України та деяких інших законів України щодо особливостей надання відомостей публічних електронних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції України, та деяких інших публічних електронних реєстрів № 11533 від 29.08.2024 URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44802> (дата звернення – 02.04.2025).

Бондарєва М. В.,

*к.ю.н., доцент кафедри юстиції
Навчально-науковий інститут права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

Рабовська С. Я.,

*к.ю.н., доцент кафедри юстиції
Навчально-науковий інститут права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ВИЗНАННЯ ПРАВ ЗАБУДОВНИКА В ПОРЯДКУ СПАДКУВАННЯ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Статтею 376 Цивільного кодексу України вичерпно встановлено правовий статус самочинного будівництва, за якого забудовник позбавляється можливості набути право власності на забудову.

Так ознаками такого будівництва є: 1) будівництво на земельній ділянці, що не відведена для цієї мети; 2) або відсутність дозвільного до-

Зміст

НАУКОВІ ТА ПРАКТИКИ

Бакаянова Н. М.	
ЗАХИСТ ПРОФЕСІЇ АДВОКАТА: СУЧАСНИЙ ВИМІР	3
Беспалько І. Л.	
ДЕЯКІ ПИТАННЯ УЧАСТІ СЛІДЧОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ДОКАЗУВАННІ	9
Бондар І. В., Малярчук Л. С.	
ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ РЕЧОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	14
Бондарєва М. В., Рабовська С. Я.	
ВИЗНАННЯ ПРАВ ЗАБУДОВНИКА В ПОРЯДКУ СПАДКУВАННЯ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ	18
Гансецька В. В.	
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ СУДДІВ: МОЖЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	22
Говоруха В. І.	
ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРФЕЙСУ ЗАПИТІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЩОДО ІНФОРМАЦІЇ ПРО ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ	25
Долинська Т. С.	
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ	29
Дудченко О. Ю.	
РОЛЬ І ПОТЕНЦІАЛ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ	32
Зетко Б. І.	
СПРАВЕДЛИВІСТЬ СУДОВОГО РІШЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ ПРИНЦИПІВ ПРАВОСУДДЯ.....	34
Кісліцина І. О.	
ДОБРОЧЕСНІСТЬ СУДДІВ ЯК ГАРАНТІЯ ДОВІРИ ДО ПРАВОСУДДЯ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ	38
Ковальчук І. С.	
ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПРОКУРАТУРИ У СФЕРІ ОБОРОНИ	43